

Sygn. akt I C 1684/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 stycznia 2022 roku

Sąd Rejonowy w Grudziądzu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia Marcin Kolasiński

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Magdalena Hausman

po rozpoznaniu w dniu 17 grudnia 2021 roku w Grudziądzu

na rozprawie

sprawy z powództwa **P. S. (S.)**

przeciwko **Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu nr (...) w G.**

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego Skarbu Państwa – Zakładu Karnego nr (...) w G. na rzecz powoda P. S. kwotę 700 zł (siedemset złotych);

II. oddala powództwo w pozostałej części;

III. zasądza od powoda P. S. na rzecz pozwanego Skarbu Państwa – Zakładu Karnego nr (...) w G. kwotę 231,60 zł (dwieście trzydzieści jeden złotych i 60/100) tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty;

IV. przyznaje ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Grudziądzu radcy prawnemu K. J. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych), powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu;

V. kosztami sądowymi, od których uiszczenia zwolniony był powód i których uiszczenia obowiązku nie ma pozwany, obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt I C 1684/20

UZASADNIENIE

P. S. wniósł pozew przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu nr (...) w G. o zapłatę kwoty 20 000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych w związku z warunkami odbywania kary pozbawienia wolności. W uzasadnieniu żądania powód przedstawił szereg zarzutów odnośnie do warunków odbywania kary pozbawienia wolności, tj. (...) przebywanie w celi z osobami palącymi (cela nr (...)); (...) wadliwe oświetlenie celi w związku z zamontowanymi blindami, niekompletnym oświetleniem i brakiem światła naturalnego (cele nr (...) i (...)); (...) brak możliwości wietrzenia celi i istniejący w związku z tym zaduch; 4) tumany kurzu w celi (cele nr (...) i (...)); (...) braki w wyposażeniu celi izolacyjnej, tzn. materaca, prześcieradła, ręczników, miski, środków czystości, pozbawienie rzeczy osobistych i własnej odzieży (cela nr (...)). Powód wskazał, że jego roszczenie dotyczy osadzenia w pozwanym zakładzie karnym w latach 2019 i 2020 (k. (...), (...)).

Postanowieniem z 9 listopada 2020 roku sąd zwolnił powoda od kosztów sądowych w całości oraz ustanowił dla niego radcę prawnego z urzędu (k. 12).

W odpowiedzi na pozew pozwany Skarb Państwa – Zakład Karny nr (...) w G. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie na swoją rzecz od powoda kosztów procesu. W uzasadnieniu pisma strona pozwana zaprzeczyła wszelkim twierdzeniom powoda odnośnie do naruszenia jego dóbr osobistych jako nieudowodnionym i bezpodstawnym (k. 27). W piśmie procesowym z 16 września 2021 roku pozwany ponownie zaprzeczył wszystkim twierdzeniom powoda i podniósł, że powód przebywał w celi izolacyjnej zgodnie z zasadami zawartymi w zarządzeniu dyrektora zakładu karnego (k. 98).

Sąd rozpoznał sprawę w postępowaniu uproszczonym (k. (...)).

Sąd ustalił, co następuje:

W okresie od 12 sierpnia do 13 września 2019 roku P. S. odbywał karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym nr (...) w G.. W 2019 roku był osadzony w następujących celach: nr (...) (od 12 do 14 sierpnia), nr (...) – cela izolacyjna (od 14 do 28 sierpnia), nr (...) (od 28 sierpnia do 9 września), nr (...) (od 9 do 10 września), nr (...) (od 10 do 12 września) i nr (...) (od 12 do 13 września). W 2020 roku w okresie od 20 sierpnia do 7 września przebywał w celi nr (...).

Wszystkie cele, w których przebywał P. S., w tym również cela nr (...), przeznaczone były dla osób niepalących. Przed umieszczeniem w celi, administracja zakładu karnego wypytuje osadzonych, czy są osobami palącymi. P. S. od 4 grudnia 2018 roku był osobą niepalącą.

W celach nr (...) i (...), w których przebywał P. S., znajdowało się oświetlenie o prawidłowym natężeniu. Zakład karny wykonuje okresowe pomiary natężenia oświetlenia w celach mieszkalnych. Na oknach cel po zewnętrznej stronie zamontowane są przesłony, tzw. blindy, które nie odcinają znacząco dopływu światła naturalnego do wnętrza celi. W celach znajduje się sztuczne oświetlenie. Podczas pobytu w celi nr (...) P. S. zgłosił awarię jednej z lamp. W czasie jej naprawy doszło do sprzeczki między nim a funkcjonariuszem służby więziennej. Naprawy oświetlenia dokonano w dniu zgłoszenia awarii.

W celach działała wentylacja, która zapewniała obieg powietrza. Obieg powietrza był zapewniony również poprzez otwieranie okien. Zamontowane blindy nie uniemożliwiały otwarcia okien. Ze względu na nieodpowiednie wietrzenie w celach mógł pojawiać się zaduch.

Osadzeni zobowiązani są do samodzielnego utrzymania porządku w celach. W tym celu otrzymują środki czystości.

Dowody:

- notatki służbowe pracowników Zakładu Karnego nr (...) w G. (k. 29, 99, 104),
- protokoły z pomiarów natężenia oświetlenia w celach mieszkalnych (k. 30-32),
- zarządzenie nr (...) z 16.01.2018 r. Dyrektora Zakładu Karnego nr (...) w G. (k. 105-107),
- przesłuchanie powoda P. S. (nagranie rozprawy z 22.07.2021 r. – protokół skrócony na k. 68v-69 i nagranie rozprawy z (...).(…).2021 r. – protokół skrócony na k. 134-134v).

Od 14 do 28 sierpnia 2019 roku P. S. przebywał w celi izolacyjnej nr (...). Przez 14 dni spał na łóżku, na którym nie było wkładu łóżkowego (materaca). Na metalowy stelaż łóżka kładł jeden koc, a drugim się przykrywał. Spanie na takim łóżku powodowało dyskomfort. Przez spanie na blachach było mu zimno. Poza tym cela była wyposażona zgodnie z obowiązującymi przepisami. W celi izolacyjnej, poza bielizną osobistą, P. S. nie miał własnej odzieży ani obuwia. Otrzymał odzież będącą własnością zakładu karnego. Nie miał też do dyspozycji rzeczy osobistych. Otrzymał materiały piśmiennicze, dzięki czemu napisał list do matki, jak i prasę i Biblię do czytania.

Dowody:

- dokumentacja fotograficzna z celi nr (...) (k. 18-98 w aktach Prokuratury Rejonowej w Grudziądzu PR (...)(...); kserokopie w kopercie na k. 141),
- zeznania świadka M. S. (nagranie rozprawy z (...)(...).2011 r. – protokół skrócony na k. 133v-134),
- przesłuchanie powoda P. S. (nagranie rozprawy z 22.07.2021 r. – protokół skrócony na k. 68v-69 i nagranie rozprawy z (...)(...).2021 r. – protokół skrócony na k. 134-134v).

P. S. nie składał oficjalnych skarg do administracji zakładu karnego na warunki odbywania kary pozbawienia wolności. Zastrzeżenia do tych warunków zgłaszał albo ustnie, albo poprzez wysuwanie pod drzwiami kartek. P. S. leczy się psychiatrycznie, ale sam nie wiąże tego z warunkami pobytu w celi izolacyjnej Zakładzie Karnym nr (...) w G., lecz ogólnie depresją. Pobyty w Zakładzie Karnym nr (...) w G. w latach 2019 i 2020 nie odbiły się negatywnie na jego zdrowiu.

Dowód:

- przesłuchanie powoda P. S. (nagranie rozprawy z 22.07.2021 r. – protokół skrócony na k. 68v-69 i nagranie rozprawy z (...)(...).2021 r. – protokół skrócony na k. 134-134v).

Sąd zważył, co następuje:

Przedstawiony powyżej stan faktyczny został ustalony w oparciu o dokumenty przedłożone przez stronę pozwaną, materiał zdjęciowy znajdujący się w aktach sprawy PR (...)(...) i tylko częściowo na podstawie zeznań świadka M. S. i przesłuchania powoda P. S..

Ustalony stan faktyczny w znacznej części pozostawał bezsporny między stronami, a do rozstrzygnięcia pozostawała kwestia, czy takie warunki odbywania kary pozbawienia wolności przez powoda prowadziły do naruszenia jego dóbr osobistych.

Sąd dał wiarę dokumentom przedłożonym przez stronę pozwaną, albowiem ich prawdziwość nie została skutecznie podważona przez powoda. Protokoły z pomiarów natężenia oświetlenia w celach mieszkalnych sporządzone zostały przez uprawnioną osobę, niebędącą pracownikiem pozwanego.

Fotografie znajdujące się w aktach sprawy PR (...)(...) nie były kwestionowane przez strony.

Zeznania świadka M. S. co do zasady można było uznać za wiarygodne, przy czym ich wartość nie była znaczna, albowiem świadek swoje zeznania opierała głównie na relacjach powoda (swojego syna).

Zeznania świadka D. L. były tak chaotyczne i wewnętrznie sprzeczne, że nie sposób było na ich podstawie poczynić jakichkolwiek ustaleń faktycznych. Przykładowo, świadek raz twierdził, że nie przebywał z powodem w Zakładzie Karnym nr (...), by za chwilę zeznać inaczej, albo też twierdził, że nie przebywał w celi izolacyjnej, by po chwili znowu zmienić swoje zeznanie.

Sąd uznał za wiarygodne przesłuchanie powoda P. S. w tej części, w jakiej pokrywało się z przedstawionym powyżej stanem faktycznym. Sąd m.in. dał wiarę twierdzeniom powoda, że podczas 14-dniowego pobytu w celi izolacyjnej nr (...) pozbawiony był materaca i prześcieradła, przez co musiał spać na metalowym łóżku pokrytym tylko kocem. Powyższe twierdzenia powoda znajdowały bowiem potwierdzenie na zdjęciach z celi nr (...) (w szczególności zdjęcia na k. 18-19, 53-67, 93), z których można było wnioskować, że łóżko pozbawione było prześcieradła i materaca. Co prawda jakość fotografii nie jest najwyższa, to jednak widać na nich odsłonięte fragmenty łóżka bez prześcieradła. Widać również, że powód jeden koc kładł na łóżko i na nim spał, a drugim kocem przykrywał się. Gdyby dysponował materacem i prześcieradłem, nie byłoby potrzeby takiego właśnie użycia drugiego koca. Sąd odmówił natomiast

wiarygodności zeznaniom powoda w pozostałym zakresie, albowiem nie znalazły one potwierdzenia w pozostałym materiale dowodowym. W szczególności, żaden dowód nie potwierdzał twierdzeń powoda odnośnie do pozostałych braków wyposażenia celi izolacyjnej czy też niewystarczającego oświetlenia w celach nr (...) i (...).

Sąd pominął dowód z przesłuchania strony pozwanej z uwagi na niestawiennictwo na rozprawie osoby powołanej do złożenia zeznań (art. 235^(...) § (...) pkt 4 k.p.c. w zw. z art. 302 § (...) k.p.c.).

Zgodnie z art. 448 k.c., w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

Podstawę odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej stanowi przepis art. 417 § (...) k.c. Przesłanką ponoszenia odpowiedzialności przez Skarb Państwa jest bezprawność rozumiana jako niezgodność zachowania związanego z wykonywaniem władzy publicznej z przepisami prawa. Wykonywanie kary pozbawienia wolności stanowi bez wątpienia przejaw pełnienia przez państwo władzy publicznej, a regulacja dotycząca odbywania kary pozbawienia wolności znajduje się przede wszystkim w przepisach kodeksu karnego wykonawczego, a także przepisach wykonawczych do tego kodeksu.

Zgodnie z art. 4 § (...) k.k.w. kary, środki karne, środki kompensacyjne, przepadek, środki zabezpieczające i środki zapobiegawcze wykonuje się w sposób humanitarny, z poszanowaniem godności ludzkiej skazanego; zakazuje się stosowania tortur lub niehumanitarnego albo poniżającego traktowania i karania skazanego.

Na podstawie całokształtu zebranego w sprawie materiału dowodowego sąd uznał, że pozwany zakład karny naruszył prawo powoda do humanitarnego traktowania i poszanowania godności poprzez niezapewnienie przez 14 dni pobytu w celi izolacyjnej materaca na łóżko. Zmusiło to powoda do spania na metalowym łóżku pokrytym jedynie kocem, który nie mógł zastąpić materaca. Brak wkładu łóżkowego stanowił przy tym naruszenie obowiązujących przepisów, tj. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 19 grudnia 2016 roku w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (poz. (...)). Zgodnie z załącznikiem (...) tabelą nr (...), cela izolacyjna powinna być wyposażona w łóżko metalowe, wkład do łóżka, stół, szafkę, taboret, wieszak, wiadro plastikowe lub kosz na śmieci, szczotkę zmiotkę i szufelkę, szczotkę klozetową i miskę plastikową. Powszechnie wiadomo, że spanie na łóżku pozbawionym materaca nie jest komfortowe, może powodować odczucie zimna od metalowych elementów stelażu i zwyczajnie utrudnia odpoczynek. Zauważyć trzeba, że strona pozwana - poza ogólnym zaprzeczeniem twierdzeniom powoda i stwierdzeniu, że powód przebywał w celi izolacyjnej zgodnie z zasadami zawartymi w zarządzeniu dyrektora (pismo procesowe z 16 września 2021 r. – k. 98) - nie odniosła się wprost do zarzutu powoda dotyczącego braku materaca na łóżko, jak też zawnioskowanych przez powoda dowodów w postaci dokumentacji zdjęciowej z akt prokuratury.

Sąd nie stwierdził natomiast, ażeby zachodziły przesłanki odpowiedzialności pozwanego z tytułu naruszenia dóbr osobistych powoda w związku z pozostałymi warunkami odbywania przez niego kary pozbawienia wolności.

Sąd uznał za niezasadny zarzut powoda dotyczący braków wyposażenia celi izolacyjnej nr (...) w pozostałym zakresie, tzn. poza brakiem materaca. Powód nie wykazał bowiem, żeby w celi izolacyjnej brakowało innych przedmiotów, które zgodnie z przepisami powinny tam być. Na zdjęciach z akt sprawy PR (...)(...) widać łóżko, poduszkę, stół, szafkę, taboret, talerze, kubek, dwa koce czy miskę. Powód sam przyznał, że miał do dyspozycji zmiotkę i szufelkę (k. 134v). Należało przy tym mieć na uwadze, że ze względu na charakter celi izolacyjnej, która stanowi karę dyscyplinarną, uprawnienia osadzonych tam przebywających są dodatkowo ograniczone w porównaniu do cel „zwykłych”. Części rzeczy nie mogą one posiadać w ogóle (np. własne obuwie czy odzież poza bielizną osobistą i skarpetami), a z niektórych mogą korzystać tylko na ściśle określonych zasadach (np. maszynki do golenia tylko na czas wykonywania z nią czynności).

Powód umieszczony był w celach przeznaczonych dla osób niepalących, zgodnie ze złożoną deklaracją. Jeżeli nawet któryś z osadzonych razem z powodem zapalił papierosa, trudno w takim przypadku od razu zarzucić zachowaniu

pozwanego bezprawność. Według powoda sytuacja taka miała miejsce w sierpniu 2019 roku w celi nr (...), z której po (...) dniach został przeniesiony do innej celi. Reakcja zakładu karnego była więc prawidłowa i niezwłoczna. Sam powód przyznał, że przebywanie w celi z osobami palącymi nie odbiło się negatywnie na jego zdrowiu (k. 68v).

Strona powodowa nie wykazała, aby oświetlenie w celach (...) i (...) było nieodpowiednie. Przeczyły temu przede wszystkim wyniki pomiarów natężenia oświetlenia (k. 30-32). W przypadku podnoszonej przez powoda awarii jednej z lamp w celi (...), została ona naprawiona tego samego dnia, w którym administracja zakładu karnego otrzymała zgłoszenie, co potwierdził sam powód (k. 69). Nie można więc zarzucić zachowaniu pozwanego bezprawność czy zwłokę w usuwaniu awarii. Jeżeli chodzi o zamontowanie na oknach tzw. blind, to stwierdzić należy, że ich stosowanie przewidziane zostało w § (...) ust. (...) pkt (...) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 17 października 2016 roku w sprawie sposobu ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej (poz. (...)) i miało na celu zapewnienie odpowiedniego zabezpieczenia techniczno-ochronnego. W konsekwencji, również i w tym przypadku nie można zarzucić pozwanemu bezprawności zachowania. Strona powodowa nie wykazała przy tym wystarczająco, żeby blindy zostały zainstalowane w sposób wadliwy, przez co w większym stopniu ograniczałyby dostęp do celi światła dziennego.

Powód nie wykazał również, ażeby jego dobra osobiste zostały naruszone przez niezapewnienie odpowiedniej wentylacji cel. Oczywistym powinno być, że przebywanie kilku osób w zamkniętym pomieszczeniu o niedużej powierzchni nie było komfortowe, szczególnie w miesiącach letnich. Jednakże, trudno zarzucić w tym przypadku pozwanemu bezprawność zachowania, skoro przewody kominowe i urządzenia wentylacyjne były sprawne i zapewniały niezbędną cyrkulację powietrza w celi. W razie potrzeby, obieg powietrza mógł być zapewniony poprzez otwieranie okien. Co do zastosowania przesłon w oknach, które miałyby ograniczać dostęp świeżego powietrza do celi, sąd wypowiedział się już w poprzednim akapicie.

Co do tumanów kurzu w celach (...) i (...), to zgodzić należało się z twierdzeniem strony pozwanej, że to przede wszystkim na osadzonych spoczywa obowiązek utrzymania porządku w celach, w związku z czym otrzymują przewidziane przepisami środki czystości. Oczywistym też powinno być, że w trudno dostępnych miejscach, co do których zastrzeżenia miał powód, trudniej jest utrzymać czystość. Z zeznań powoda można było przy tym wnioskować, że ostatecznie samodzielnie poradził sobie z wyczyszczeniem brudnych powierzchni (k. 69).

Przyjmując, że pozwany Zakład Karny nr (...) w G., poprzez niezapewnienie powodowi materaca na łóżko, naruszył dobra osobiste powoda w postaci humanitarnego traktowania i poszanowania godności, na podstawie art. 417 § (...) k.c. i art. 448 k.c. sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 700 zł tytułem zadośćuczynienia, o czym orzeczono w punkcie I. sentencji wyroku. Mając na uwadze stopień winy pozwanego i, mimo wszystko, nie tak dotkliwe dla powoda skutki naruszenia dóbr osobistych, sąd uznał za zasadne przyznanie zadośćuczynienia w wysokości 50 zł za każdy dzień naruszania dóbr (14 dni x 50 zł). Sąd nie orzekł o odsetkach za opóźnienie w spełnieniu świadczenia, a to wobec braku takiego żądania ze strony powoda oraz zakazu orzekania ponad żądanie (art. 321 § (...) k.p.c.).

W związku z tym, że sąd nie znalazł przesłanek do przypisania odpowiedzialności pozwanemu za naruszenie dóbr osobistych powoda w innym zakresie, w pozostałej części powództwo zostało oddalone, o czym sąd orzekł w punkcie II. wyroku.

O kosztach procesu w punkcie III. wyroku orzeczono na zasadzie art. 98 k.p.c. i art. 99 k.p.c. Pozwany wygrał niniejszą sprawę w (...), ponosząc koszty procesu w postaci wynagrodzenia pełnomocnika będącego radcą prawnym (§ 8 ust. (...)) pkt (...) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych /tekst jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. (...)). W takiej też proporcji ((...)) należało przyznać pozwanemu zwrot kosztów procesu. Sąd nie znalazł podstaw do nieobciążania powoda kosztami procesu w myśl art. 102 k.p.c. Zdaniem sądu, składanie pozwów przez osoby pozbawione wolności jest zjawiskiem na tyle częstym, że powinny one zdawać sobie sprawę z finansowych konsekwencji przegrywania spraw sądowych.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w punkcie IV. wyroku orzeczono na podstawie art. 22^(...) ust. (...) ustawy z 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych (tekst jedn. Dz. U. z 2020 r., poz. 75 ze

zm.) w zw. z § 14 ust. (...) pkt (...) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z (...) października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 68 ze zm.), z uwzględnieniem wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 23 kwietnia 2020 roku (SK 66/19).

O kosztach sądowych w punkcie V. wyroku orzeczono na podstawie art. 94 i art. 113 ust. (...) i 4 ustawy z 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz. U. z 2021 r., poz. 2257 ze zm.).